

Mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer

---

Sammanfattning

I betänkandet behandlas 45 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2008.

Samtliga motioner avstyrks, främst med hänvisning till de åtgärder som regeringen presenterade i handlingsplanen för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer och som behandlades av det sammansatta justitie- och socialutskottet våren 2008 (skr. 2007/08:39, bet. 2007/08:JuSoU1).

Ett antal motioner som tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden behandlas förenklat.

I betänkandet finns tre reservationer och tre särskilda yttranden.

I betänkande 2008/09:JuU21 behandlas motionsyrkanden om mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer som väckts inom justitieutskottets beredningsområde under de allmänna motionstiderna 2007 och 2008.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning	5
Bakgrund	5
Utskottets överväganden	7
Mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i sankonade relationer	7
Motioner som bereds förenklat	15
Reservationer	17
1. Kommunernas arbete för att bekämpa våld mot kvinnor m.fl., punkt 1 (v)	17
2. Uppdrag till länsstyrelsen i Östergötland m.fl., punkt 2 (v)	18
3. Insatser riktade till våldsutövare, punkt 3 (s)	18
Särskilda yttranden	20
1. Motioner som bereds förenklat, punkt 4 (s)	20
2. Motioner som bereds förenklat, punkt 4 (v)	20
3. Motioner som bereds förenklat, punkt 4 (mp)	20
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	21
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008	21
<i>Bilaga 2</i>	
Sammanställning av yrkanden som bereds förenklat	26

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Kommunernas arbete för att bekämpa våld mot kvinnor m.fl.

Riksdagen avslår motionerna

2008/09:Ju444 av Josefin Brink m.fl. (v) yrkandena 15, 17 och 22,
2008/09:Ju467 av Désirée Pethrus Engström (kd) yrkandena 8, 9, 17
och 18,

2008/09:So299 av Carina Hägg (s) och

2008/09:MJ375 av Solveig Hellquist och Birgitta Ohlsson (båda fp)
yrkande 2.

Reservation 1 (v)

2. Uppdrag till länsstyrelsen i Östergötland m.fl.

Riksdagen avslår motionerna

2008/09:Ju444 av Josefin Brink m.fl. (v) yrkandena 16 och 18 samt
2008/09:So488 av Maria Kornevik Jakobsson och Solveig Zander
(båda c).

Reservation 2 (v)

3. Insatser riktade till våldsutövare

Riksdagen avslår motionerna

2008/09:Ju379 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 62,

2008/09:So350 av Solveig Zander (c) och

2008/09:So443 av Anna König Jerlmyr (m).

Reservation 3 (s)

4. Motioner som bereds förenklat

Riksdagen avslår motionerna

2008/09:Ju253 av Carina Hägg (s) yrkande 6,

2008/09:Ju377 av Mikael Cederbratt och Maria Plass (båda m)
yrkande 2,

2008/09:Ju379 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkandena 63, 64 och 67,

2008/09:Ju430 av Monica Green m.fl. (s, mp, v) yrkande 2,

2008/09:Ju444 av Josefin Brink m.fl. (v) yrkandena 5–7, 14 och 23–
26,

2008/09:Ju467 av Désirée Pethrus Engström (kd) yrkandena 13 och
14,

2008/09:Ju470 av Eva Olofsson m.fl. (v, fp, m, kd, c) yrkande 2,

2008/09:So280 av Roland Bäckman (s),

2008/09:So343 av Tomas Tobé (m) yrkandena 1 och 2,

2008/09:So366 av Stefan Tornberg och Anders Åkesson (båda c)
yrkandena 1 och 2,

2008/09:So407 av Carina Ohlsson (s),

2008/09:So553 av Désirée Pethrus Engström (kd) yrkandena 2, 3, 6 och 7,
2008/09:A355 av Josefin Brink m.fl. (v) yrkande 10 och
2008/09:A395 av Esabelle Dingizian m.fl. (mp) yrkandena 14 och 15.

Stockholm den 26 februari 2009

På socialutskottets vägnar

Kenneth Johansson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kenneth Johansson (c), Ylva Johansson (s), Cecilia Widegren (m), Magdalena Andersson (m), Christer Engelhardt (s), Lars U Granberg (s), Tobias Krantz (fp), Jan R Andersson (m), Lennart Axelsson (s), Margareta B Kjellin (m), Elina Linna (v), Catharina Bråkenhielm (s), Maria Kornevik Jakobsson (c), Thomas Nihlén (mp), Per Svedberg (s), Mikael Cederbratt (m) och Rosita Runegrund (kd).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlas 45 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2008. Av dessa behandlas 30 yrkanden förenklat eftersom de tidigare under valperioden har behandlats av socialutskottet (bet. 2007/08:SoU14) eller av det sammansatta justitie- och socialutskottet (bet. 2007/08:JuSoU1). Dessa motionsyrkanden återfinns i bilaga 2.

I betänkande 2008/09:JuU21 behandlas motionsyrkanden om mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer som väckts inom justitieutskottets beredningsområde under de allmänna motionstiderna 2007 och 2008.

Bakgrund

Under hösten 2007 fattade regeringen beslut om en handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer (skr. 2007/08:39). Totalt satsades drygt 800 miljoner kronor fram till 2010.

Handlingsplanen omfattar 56 åtgärder inom sex insatsområden som bedöms som viktiga var för sig men som också kompletterar varandra. Insatserna i handlingsplanen är generella, men särskilda insatser görs bl.a. för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck.

De sex insatsområdena är

- ökat skydd och stöd till våldsutsatta,
- stärkt förebyggande arbete,
- stärkt kvalitet och effektivitet i rättsväsendet,
- utveckling av insatser riktade till våldsutövare,
- ökad samverkan,
- ökade kunskaper.

Enligt regeringen kommer handlingsplanen att utvecklas och preciseras efter hand. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med en redovisning av hur arbetet har bedrivits.

Ett sammansatt justitie- och socialutskott behandlade under våren 2008 regeringens skrivelse i betänkande 2007/08:JuSoU1 (rskr. 2007/08:167). I betänkandet behandlades även ca 190 motionsyrkanden.

Det sammansatta utskottet konstaterade bl.a. att åtgärderna i regeringens handlingsplan sammantaget utgör en kraftfull höjning av de konkreta insatserna inom en lång rad samhällsområden för att bekämpa våld i nära

relationer. Utskottet anförde vidare att de insatser som presenteras i handlingsplanen kommer att leda till en varaktigt höjd ambitionsnivå i kampen mot våldet.

Utskottets överväganden

Mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om bl.a. kommunernas arbete för att bekämpa mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld, uppdrag till länsstyrelsen i Östergötland samt insatser riktade till våldsutövare.

Jämför reservationerna 1 (v), 2 (v) och 3 (s).

Motioner

Kommunernas arbete för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer

I motion Ju444 av Josefin Brink m.fl. (v) yrkande 15 begärs ett tillkännagivande om att regeringen som ett led i sitt fortsatta arbete ger Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram riktlinjer för socialtjänstens arbete med mäns våld mot kvinnor, samkönat partnervåld och hedersrelaterat våld. I yrkande 17 begärs att regeringen återkommer med förslag om skyddat boende för personer som utsatts för eller riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck. I yrkande 22 begärs ett tillkännagivande om att ge Socialstyrelsen i uppdrag att i samarbete med Sveriges Kommuner och Landsting ta fram och sprida befintlig kunskap om mäns våld mot äldre kvinnor.

I motion So299 av Carina Hägg (s) begärs ett tillkännagivande om behovet för kvinnor att efter ett jourboende i stället för hänvisning till kategori-boende få tillgång till en bostad inom hela beståndet.

I motion Ju467 av Désirée Pethrus Engström (kd) yrkande 8 begärs ett tillkännagivande om att kommuner ska ha handlingsplaner och beredskap för att hjälpa utsatta och hotade kvinnor. I yrkande 9 begärs ett tillkännagivande om att ökade satsningar görs på landets kvinnojourer. I yrkande 17 begärs ett tillkännagivande om att erbjuda skyddat boende till alla kvinnor som söker hjälp för hedersrelaterat våld. I yrkande 18 begärs ett tillkännagivande om att stödprogram utarbetas för kvinnor som faller offer för hedersrelaterat våld.

I motion MJ375 av Solveig Hellquist och Birgitta Ohlsson (fp) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att uppmärksamma konsekvenserna för kvinnor och barn när djur far illa i misshandelsrelationer.

Uppdrag till länsstyrelsen i Östergötland m.fl. beträffande insatser mot hedersrelaterat våld och förtryck

I motion Ju444 av Josefin Brink m.fl. (v) yrkande 16 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör ge Länsstyrelsen i Östergötlands län i uppdrag att utreda hur samhällets stöd till personer som har brutit med sina familjer på grund av hedersrelaterat våld och förtryck kan förbättras och hur stödet till redan befintliga verksamheter kan förstärkas. I yrkande 18 begärs ett tillkännagivande om att utforma ett förtydligt uppdrag till Länsstyrelsen i Östergötlands län om särskilda medel till ungas egen organisering kring frågor om hedersrelaterat våld och mäns våld i övrigt.

I motion So488 av Maria Kornevik Jakobsson och Solveig Zander (c) begärs ett tillkännagivande om att tillsätta en utredning med uppgift att se över möjligheten att en statlig verksamhet bildas där operativ verksamhet, forskning och utveckling samt olika samhällsaktörer samlas under ett namn, Hedershuset.

Insatser riktade till våldsutövare

I motion Ju379 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 62 begärs ett tillkännagivande om samtalsmottagningar för män. Det är enligt motionärerna viktigt att agera förebyggande. Därför anser motionärerna att det är viktigt att bygga upp samtalsmottagningar dit män som känner att de håller på att tappa kontrollen över sitt beteende kan vända sig.

I motion So443 av Anna König Jerlmyr (m) begärs ett tillkännagivande om att överväga att införa en nationell stömlinje samt inrättandet av frivilliga behandlingshem för potentiella sexualförbrytare.

I motion So350 av Solveig Zander (c) begärs ett tillkännagivande om att tillsätta en utredning i syfte att finna en behandlingsmetod för att ändra beteendet hos män som utövar våld mot kvinnor och barn.

Gällande rätt

Socialtjänsten har det yttersta ansvaret för att alla våldsutsatta kvinnor som vistas i kommunen får den hjälp och det stöd som de behöver. Den 1 juli 2007 trädde en ändring i 5 kap. 11 § socialtjänstlagen (2001:453) i kraft som förtydligar socialnämndens ansvar för våldsutsatta kvinnor (prop. 2006/07:38, bet. 2006/07:SoU10, rskr. 2006/07:145). Den gällande lydelsen är:

11 § Till socialnämndens uppgifter hör att verka för att den som utsatts för brott och dennes närstående får stöd och hjälp.

Socialnämnden skall särskilt beakta att kvinnor som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp av närstående kan vara i behov av stöd och hjälp för att förändra sin situation.

Socialnämnden skall också särskilt beakta att barn som bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot närstående vuxna är offer för brott och kan vara i behov av stöd och hjälp.

Tidigare behandling och pågående arbete m.m.

Kommunernas arbete för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, samkönat partnervåld och hedersrelaterat våld

Med anledning av, och som ett komplement till, ovan nämnda ändring i socialtjänstlagen (2001:453) gavs under 2007 ett flertal uppdrag till olika aktörer i syfte att bygga en mer heltäckande struktur kring och stärka stödet till våldsutsatta kvinnor och deras barn. De övergripande målen med uppdragen är att våldsutsatta kvinnor som söker stöd och hjälp ska få det oberoende av i vilken kommun de bor samt att socialtjänstens stöd till våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld ska förbättras och kvalitetssäkras (jfr skr. 2007/08:39, bet. 2007/08:JuSoU1).

En av de åtgärder som presenterades i handlingsplanen (skr. 2007/08:39) var att regeringen avsåg att avsätta medel för att stödja utvecklingen av lokal samverkan för kvinnofrid i kommuner. Dessa medel kan även användas till en utveckling av modeller för samverkan där arbetet med hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer inkluderas samt samarbete gällande speciellt utsatta grupper av våldsutsatta kvinnor. På flera håll i landet har myndigheter och ideella organisationer som kommer i kontakt med våldsproblematik utvecklat modeller för samarbete för att motverka mäns våld mot kvinnor. Modellerna bygger på en helhetsyn rörande problematiken med mäns våld mot kvinnor där kvinnan får det stöd och skydd hon behöver, där barnen ges möjlighet att bearbeta sina upplevelser och där mannen erbjuds programverksamhet för att komma från sitt våldsamma handlande. Denna samverkan sker på lokal nivå. Det sammansatta justitie- och socialutskottet såg positivt på att regeringen stöder utvecklingen av lokal samverkan för kvinnofrid i kommuner (bet. 2007/08:JuSoU1 s. 86).

Av Socialstyrelsens regleringsbrev för budgetåret 2008 framgår att regeringen gett Socialstyrelsen i uppdrag att förbättra kunskapsstödet när det gäller socialtjänstens arbete med våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnar våld. Uppdraget ska redovisas senast den 1 december 2009. Syftet med Socialstyrelsens uppdrag är att stödja kommunerna vid tillämpningen av lagen men även att möta behovet av kunskapsstöd till socialtjänstens personal på detta område och att finna former för att kontinuerligt sprida information om befintlig kunskap, metodutveckling, erfarenhet samt goda exempel. I uppdraget poängteras att stödet till socialtjänstens personal ska möta behovet av att göra deras arbete individuellt anpassat och tillgängligt för samtliga som är i behov av stöd, t.ex. kvinnor med missbruksproblematik, kvinnor med funktionshinder, kvinnor med utländsk bakgrund, äldre kvinnor samt kvinnor som utsatts för hedersrelaterat våld.

I budgetpropositionen för 2009 (prop. 2008/09:1 utg.omr. 9 s. 157) konstateras att de uppdrag som getts på socialtjänstområdet för att nå den ambitionshöjning som regeringen aviserat när det gäller våld mot kvinnor för närvarande pågår. Det är, enligt regeringen, därför för tidigt att göra

någon samlad bedömning av resultatet av dessa. När det gäller ett av uppdragen, satsningen med utvecklingsmedel, har emellertid en delrapport lämnats som visar fördelningen av medel t.o.m. den 18 mars 2008. Av rapporten framgår att andelen ansökningar från kommuner och ansökningar, där kommuner medverkar på något sätt, var betydligt större 2007 än 2006. Regeringens strävan har varit att kommunerna i större utsträckning skulle ansöka om medel och också att de skulle göra det tillsammans med ideella kvinnojourer. Utifrån den preliminära redovisning som delrapporten utgör är utvecklingen således positiv. Även samverkan över kommungränserna tenderar att ha ökat när det gäller arbetet för våldsutsatta kvinnor. Det torde, enligt regeringen, resultera i ett bättre och mer långsiktigt stöd, inte minst bland kommuner där problemen kanske aktualiseras mer sällan och rutiner att arbeta med de här fallen därför saknas.

Statsrådet Maria Larsson besvarade i oktober 2008 en skriftlig fråga om statliga medel till kvinnojourerna (fr. 2008/09:104). Statsrådet anförde följande i sitt svar:

Marianne Berg har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att de statliga medlen till kvinnojourerna inte ska stoppas av kommunerna.

Jag håller med Marianne Berg om att tjej- och kvinnojourerna gör enorma samhällsinsatser. Det är också därför som regeringen sedan 2007 genomfört en satsning för att stärka kvinnojoursverksamheten i landet. Vi vet att det i dag finns stora skillnader i hur kommunerna lever upp till ansvaret att tillhandahålla stöd och hjälp till våldsutsatta kvinnor. Satsningen ska leda till att alla kvinnor som har blivit utsatta för våld ska kunna få den hjälp och det stöd de behöver oavsett var i landet man befinner sig. För detta ändamål har regeringen avsatt 109 miljoner kronor årligen under 2007 och 2008. Regeringens avsikt är att satsningen ska fortsätta under mandatperioden.

Det finns tydliga riktlinjer för vad som krävs för att kommunerna ska få del av dessa medel. De förväntas inom ramen för satsningen dels stödja frivilligorganisationernas ordinarie verksamhet, dels verka för att den kan utvecklas samt stimulera nya frivilligorganisationer att starta verksamhet där sådan inte redan finns. Vikten av ökat och utvecklat samarbete mellan kommunen och de ideella frivilligorganisationerna lyfts också fram. Socialstyrelsen ska i samverkan med länsstyrelserna följa upp och utvärdera satsningen. Som en del i utvärderingen har Socialstyrelsen bland annat skickat ut en enkät till och genomfört telefonintervjuer med lokala kvinno-, tjej- och brottsofferjourer för att få deras synpunkter på den egna och kommunernas roller i beredningen av ansökningar. Jag ska med stort intresse ta del av dessa synpunkter och avser att även i övrigt följa frågan noggrant.

Den 12 januari 2009 meddelade regeringen att den har beslutat att höja de årliga bidragen till organisationer som arbetar med att motverka mäns våld mot kvinnor med 10 miljoner kronor. Socialstyrelsen fördelar medlen. Kvinnojourer, mansmottagningar och kriscentrum för män som utövar våld kan få del av pengarna. Bidragen ökas genom detta från ca 19 till 29 miljoner kronor per år. Därutöver ger staten bidrag till kommunerna för att utveckla skydd och stöd, 109 miljoner kronor per år, som kommunerna delvis fördelar vidare till kvinnojourer och andra organisationer (se ovan). Satsningen

ingår som en del i regeringens handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer.

Uppdrag till länsstyrelsen i Östergötland beträffande insatser mot hedersrelaterat våld och förtryck m.m.

Alla länsstyrelser har under flera års tid jobbat mot hedersrelaterat våld och förtryck på uppdrag av regeringen. Uppdraget består bl.a. av att stödja regionala projekt som arbetar förebyggande mot hedersrelaterat våld och förtryck. År 2005 fick länsstyrelsen i Östergötland ett nationellt uppdrag som går ut på att stödja förebyggande projekt som rörde fler än ett län. Genom detta arbete vill man sprida goda exempel i landet.

Av regeringens handlingsplan framgår att regeringen har gett samtliga länsstyrelser i uppdrag att lämna stöd till insatser som avser förebyggande arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck (jfr bet. 2007/08:JuSoU1 s. 38). Syftet med regeringens satsning är enligt skrivelsen att bidra med förutsättningar för implementering i berörda myndigheters ordinarie strukturer för ett långsiktigt hållbart arbete och att i möjligaste mån samordna arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck med det generella arbetet för att motverka mäns våld mot kvinnor. Länsstyrelserna ska ge konsultativt stöd framför allt till socialtjänsten i dess arbete med dessa frågor. Storstads-länsstyrelserna ska lämna fortsatt stöd till att utveckla skyddat boende. Den våldsutsattas behov av stöd efter avslutad placering i skyddat boende ska särskilt uppmärksammas. Länsstyrelsen i Östergötlands län ska även, utöver sitt regionala uppdrag, lämna stöd till insatser på nationell eller länsövergripande nivå mot hedersrelaterat våld och förtryck. En slutredovisning avseende de medel som rekvirerats under 2007 ska ske senast den 31 mars 2009.

Av länsstyrelsernas regleringsbrev för 2009 framgår att de för året tilldelas sammanlagt 36 000 000 kr för uppdraget att främja och lämna stöd till insatser för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck i det egna länet (bilaga 2 och 11). Länsstyrelserna ska senast den 31 december 2010 lämna en redovisning av uppdraget. Utöver medel för regionala insatser tilldelas länsstyrelsen i Östergötland 4 000 000 kr för nationellt eller länsövergripande arbete för att arbeta mot hedersrelaterat våld. Medlen kommer bl.a. att användas till en spetskompetensutbildning där några av landets mest kunniga personer möts för att samla erfarenheter och utveckla nya metoder. Dessutom ska länsstyrelsen satsa mer på att arbeta förebyggande med pojkar och män. I arbetet ingår att ta fram en metodbok och göra utbildningsinsatser (se <http://hedersfortryck.se/>).

Regeringen har även gett Ungdomsstyrelsen i uppdrag att fortsätta genomföra insatser mot hedersrelaterat våld och förtryck genom tjejjourernas verksamhet (jfr bet. 2007/08:JuSoU1 s. 54). Under 2006 fick myndigheten i uppdrag att stödja tjejjourernas insatser mot hedersrelaterat våld. Ungdomsstyrelsen har tillsammans med länsstyrelsen i Östergötland ordnat

utbildning för många av tjejjourernas medarbetare. Därutöver har Ungdomsstyrelsen fått i uppdrag att utöka insatserna mot hedersrelaterat våld genom lokala samarbetsseminarier. Slutligen ska Ungdomsstyrelsen stödja tjejjourerna i utvecklingen av den virtuella tjejjour som finns på Internet och som gör det möjligt för ungdomar att ställa frågor och få vägledning anonymt. Myndigheten ska senast den 28 februari 2009 rapportera hur uppdraget genomförts.

Ungdomsstyrelsen har fått i uppdrag av regeringen att utbilda anställda i kommunerna för att förebygga mäns våld mot flickor och unga kvinnor, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck mot både flickor och pojkar (jfr bet. 2007/08:JuSoU1 s. 92). Utbildningarna riktas till anställda i kommuner som har en samordnande och utvecklande roll för fritidsverksamhet, socialtjänst samt skola. Uppdraget ska redovisas den 31 mars 2009.

Det sammansatta justitie- och socialutskottet anförde följande i sitt ställningstagande kring motioner om hedersrelaterat våld och förtryck (bet. 2007/08:JuSoU1 s. 39, ingen res.):

Utskottet anser att det är mycket angeläget att det s.k. hedersrelaterade våldet med kraft motverkas. Liksom regeringen anser utskottet att det är viktigt att den satsning på skyddat boende, kunskapsutveckling och förebyggande arbete som länsstyrelserna bedriver fortsätter.

Regeringen beslutade den 7 februari 2008 om ett uppdrag till länsstyrelserna att fortsätta främja och lämna stöd till insatser för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck.

Syftet med regeringens satsning är enligt skrivelsen att bidra med förutsättningar för implementering i berörda myndigheters ordinarie strukturer för ett långsiktigt hållbart arbete och att i möjligaste mån samordna arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck med det generella arbetet för att motverka mäns våld mot kvinnor. Länsstyrelserna ska ge konsultativt stöd framför allt till socialtjänsten i dess arbete med dessa frågor. Storstadslänsstyrelserna ska lämna fortsatt stöd till att utveckla skyddat boende. Den våldsutsattsas behov av stöd efter avslutad placering i skyddat boende ska särskilt uppmärksammas.

I detta sammanhang noterar utskottet att åtta verksamheter för skyddat boende för ungdomar som utsatts för hedersrelaterat våld år 2006 fick statsbidrag och att Institutet för utveckling av metoder i socialt arbete (IMS) har följt upp hur det gått efter ett år. Av rapporten framgår bl.a. att vid uppföljningen efter cirka ett år var de intervjuades psykiska lidande fortfarande stort. De som hade återknutit kontakten med familjen mådde bättre, medan de som inte hade gjort det mådde sämre. Enligt rapporten antyder detta vikten av att arbeta med familjerna och med relationerna mellan föräldrar och barn, och kanske också mellan familjen och släkten. En annan möjlighet, särskilt när förutsättningar för familjearbete saknas, kan enligt rapporten vara att arbeta mer individualterapeutiskt för att de drabbade bättre ska kunna förstå och förhålla sig till sina familjerelationer och erfarenheter.

Hedersrelaterat våld och förtryck är enligt utskottet ett allvarligt problem som kräver specifika insatser från samhället. Utskottet ser därför positivt på de uppdrag som länsstyrelserna nu har fått och finner inte skäl att föregripa den slutredovisning som ska ske under år 2009. Motionerna – – – får därmed anses åtminstone delvis tillgodosedda. Motionerna avstyrks.

Insatser riktade till våldsutövare

Utveckling av insatser riktade till våldsutövare är, som nämnts ovan, ett av de sex insatsområdena i regeringens handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer. Enligt regeringen måste det såväl inom kriminalvården som utanför kriminalvården utvecklas programverksamhet att erbjuda våldsutövare.

Enligt handlingsplanen ska de insatser som är riktade till män som utövar våld utvärderas, utvecklas och kvalitetssäkras. Kvinnors och barns säkerhet ska vara central i all verksamhet riktad till män som utövar våld. Insatser för utveckling av insatser riktade till våldsutövare som aviserades i regeringens skrivelse är bl.a.:

- Utvärdering av metoder och arbetssätt i socialtjänstens arbete med våldsutövande män
- Utveckling av socialtjänstens arbete med våldsutövande män.

Av skrivelsen framgår att regeringen har avsatt medel till Institutet för utveckling av metoder i socialt arbete (IMS) för att utvärdera och utveckla befintliga socialtjänstanknutna arbetssätt som vänder sig till män som utövar våld. IMS ska redovisa sitt uppdrag senast i juli 2010. Vidare har Socialstyrelsen i uppdrag att utveckla metoder och arbetssätt för socialtjänstanknutna verksamheter för män som utövar våld. Uppdraget ska samordnas med ovan nämnda utvärderingsuppdrag.

Motioner om bl.a. vikten av att bygga upp kriscenter för män i förebyggande syfte behandlades i betänkande 2007/08:JuSoU1 (s. 78 f.). Utskottet anförde följande i sitt ställningstagande (res. s + v resp. s + mp):

I dag arbetar socialtjänsten med olika metoder att behandla män som utövar våld. IMS uppdrag är att granska effekterna av de metoder som används, dvs. om våldet och hoten från mannen minskar. IMS ska också analysera hur säkerhetsaspekterna ser ut för kvinnor och barn samt hur man hanterar dokumentation, uppföljning och utvärdering av metoderna. Redovisningen ska utgå från ett barnperspektiv och redovisa konsekvenserna för barnen. En delredovisning av uppdraget ska lämnas den 1 juli 2009 och en slutredovisning ett år senare.

Enligt utskottet räcker det inte med åtgärder för att stödja kvinnan och de eventuella barnen. För att motverka mäns våld mot kvinnor krävs att det vidtas insatser även för de män som utövar våld. För att problemet ska lösas långsiktigt är det därför viktigt att det utvecklas modeller för dokumentation, uppföljning och utvärdering också avseende insatserna för våldsutövande män.

Av skrivelsen framgår att resultatet av utvärderingarna i åtgärd 44 ska lägga grunden för en förbättrad och mer enhetlig metodnivå i socialtjänstanknutna verksamheter som riktar sig till våldsutövande män. Syftet med utvärderingarna är att inleda ett utvecklingsarbete inom socialtjänsten och möjliggöra ett förbättrat och mer kunskapsbaserat arbete i socialtjänstanknutna verksamheter som riktar sig till våldsutövande män. Om det i utvärderingen framkommer att det finns brister i risk- och säkerhetsbedömningarna ska Socialstyrelsen föreslå åtgärder för att avhjälpa bristerna. I uppdraget ingår även att sprida den erhållna

kunskapen för att de verksamheter som riktar sig till våldsutövande män ska kunna ta del av de utvärderade metoderna och arbetssätten. Mot denna bakgrund avstyrks motionerna – – – (res. s + v).

Utskottet har förståelse för åsikterna som framförs i motionerna – – – om att det bl.a. vore önskvärt att skapa mötesplatser e.d. för män som söker sig bort från ett emotionellt destruktivt beteende. Den ideella sektorns insatser på detta område är enligt utskottet betydelsefullt. Mot bakgrund av det arbete som redan initierats av regeringen anser utskottet dock inte att riksdagen bör ta något initiativ med anledning av motionerna. Därmed avstyrks motionerna – – – (res. s + mp).

Utskottets ställningstagande

Mäns våld mot kvinnor är ett omfattande problem som berör hela samhället, såväl kvinnor och barn som män. Enligt utskottet måste därför samhällets insatser när det gäller detta våld åtnjuta högsta prioritet. De insatser som krävs för att bekämpa våldet måste vara specifika, men insatserna måste också utvecklas kontinuerligt.

Utskottet noterar att regeringen givit Socialstyrelsen i uppdrag att utvärdera metoder och arbetssätt inom socialtjänstanknutna verksamheter för våldsutsatta kvinnor respektive barn som bevittnat våld. Syftet med uppdraget är bl.a. att möjliggöra ett förbättrat och mer kunskapsbaserat arbete i socialtjänstanknutna verksamheter. Utskottet noterar särskilt att Socialstyrelsen ska uppmärksamma att stödet till socialtjänstens personal ska möta behovet att göra deras arbete individuellt anpassat och tillgängligt för alla som behöver stöd – däribland äldre kvinnor samt kvinnor som utsatts för hedersrelaterat våld.

De ideella kvinnojourerna utgör i dag ett ovärderligt komplement till det arbete med våldsutsatta kvinnor som sker inom kommunerna. Utskottet ser mycket positivt på att regeringen sedan 2007 genomfört en satsning för att stärka kvinnojourverksamheten. Utskottet välkomnar att regeringen nyligen beslutade att höja de årliga bidragen till organisationer som arbetar med att motverka mäns våld mot kvinnor.

Med hänvisning till det anförda avstyrks motionerna Ju444 (v) yrkandena 15, 17 och 22, Ju467 (kd) yrkandena 8, 9, 17 och 18, So299 (s) och MJ375 (fp) yrkande 2.

Hedersrelaterat våld och förtryck är också ett allvarligt problem som kräver specifika insatser från samhället. Det är mycket viktigt att den satsning på skyddat boende, kunskapsutveckling och förebyggande arbete som länsstyrelserna bedriver fortsätter. Länsstyrelserna ska ge konsultativt stöd framför allt till socialtjänsten i dess arbete med dessa frågor och storstadslänsstyrelserna ska lämna fortsatt stöd till att utveckla skyddat boende. Den våldsutsattas behov av stöd efter avslutad placering i skyddat boende ska i synnerhet uppmärksammas. Länsstyrelsen i Östergötland har ett särskilt uppdrag att bedriva nationellt eller länsövergripande arbete för att

arbete mot hedersrelaterat våld. Länsstyrelsen ska bl.a. satsa på erfarenhetsutbyte och på att utveckla nya metoder. Utskottet ser mycket positivt på det arbete som bedrivs.

Vidare noterar utskottet att Ungdomsstyrelsen har regeringens uppdrag att genomföra insatser mot hedersrelaterat våld och förtryck genom tjejjourernas verksamhet. Mot bakgrund av det arbete som pågår avstyrker utskottet motionerna Ju444 (v) yrkandena 16 och 18 samt So488 (c).

För att motverka mäns våld mot kvinnor krävs att det – utöver åtgärder för att stödja kvinnan och de eventuella barnen – vidtas insatser även för de män som utövar våld. För att problemet ska lösas långsiktigt är det av stor vikt att det utvecklas modeller för dokumentation, uppföljning och utvärdering även avseende insatserna för våldsutövande män.

Utskottet noterar att det inom Socialstyrelsen och Institutet för utveckling av metoder i socialt arbete (IMS) pågår ett arbete med att utvärdera och utveckla befintliga socialtjänstanknutna arbetssätt som vänder sig till män som utövar våld. I uppdraget ingår även att sprida den erhållna kunskapen till de verksamheter som riktar sig till våldsutövande män. Uppdraget ska redovisas 2010. Därutöver konstaterar utskottet att kriminalvården har särskilda program för män som är dömda för våldsbrott.

Den ideella sektorns insatser på detta område är enligt utskottet betydelsefullt.

Mot bakgrund av det arbete som redan initierats av regeringen anser utskottet dock inte att riksdagen bör ta något initiativ med anledning av motionerna. Motionerna Ju379 (s) yrkande 62, So350 (c) och So443 (m) avstyrks.

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som tar upp samma sak eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden.

Jämför särskilda yttrandena 1 (s), 2 (v) och 3 (mp).

Utskottets ställningstagande

De i bilaga 2 upptagna motionsyrkandena överensstämmer helt eller i huvudsak med yrkanden som behandlats tidigare under valperioden. Flertalet av dessa behandlades i betänkande 2007/08:JuSoU1 Handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer och ett par av dem behandlades i betänkande

2007/08:SoU14 Barnpolitiken och dess inriktning. Riksdagen avslog motionsyrkandena. Socialutskottet ser ingen anledning att nu göra en annan bedömning.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Kommunernas arbete för att bekämpa våld mot kvinnor m.fl., punkt 1 (v)

av Elina Linna (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Ju444 av Josefin Brink m.fl. (v) yrkandena 15, 17 och 22 samt avslår motionerna

2008/09:Ju467 av Désirée Pethrus Engström (kd) yrkandena 8, 9, 17 och 18,

2008/09:So299 av Carina Hägg (s) och

2008/09:MJ375 av Solveig Hellquist och Birgitta Ohlsson (båda fp) yrkande 2.

Ställningstagande

Enligt min mening bör regeringen som ett led i det fortsatta arbetet ge Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram riktlinjer för socialtjänstens arbete med mäns våld mot kvinnor, samkönat partnervåld och hedersrelaterat våld.

Vidare anser jag att stödet till skyddade boenden måste utökas. Tillgång till skyddat boende ska finnas i alla kommuner. De specifika behov som kvinnor och ungdomar som riskerar att utsättas för på grund av hedersrelaterat våld har måste i detta sammanhang tillvaratas på ett effektivt sätt. Regeringen bör mot bakgrund av detta återkomma med förslag om skyddat boende.

Slutligen anser jag att kunskapen om mäns våld mot äldre kvinnor är bristfällig, bl.a. inom vård och omsorg. Därför bör regeringen ge Socialstyrelsen i uppdrag att i samarbete med Sveriges Kommuner och Landsting ta fram och sprida befintlig kunskap om mäns våld mot äldre kvinnor.

Vad jag nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

2. Uppdrag till länsstyrelsen i Östergötland m.fl., punkt 2 (v) av Elina Linna (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Ju444 av Josefin Brink m.fl. (v) yrkandena 16 och 18 samt avslår motion

2008/09:So488 av Maria Kornevik Jakobsson och Solveig Zander (båda c).

Ställningstagande

Enligt regeringens handlingsplan (skr. 2007/08:167) ska Länsstyrelsen i Östergötlands län utöver sitt regionala uppdrag lämna stöd till insatser på nationell eller länsövergripande nivå mot hedersrelaterat våld och förtryck. Vi anser dock att regeringens uppdrag inte är tillräckligt specifikt. De kvinnor, flickor och pojkar som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck har ofta komplexa problem och behov av ett långvarigt stöd från samhället. För att komma bort från våldet och hotet tvingas de inte sällan bryta helt med sina familjer. Att flytta till en ny ort utan att kunna upprätthålla kontakt med vänner och familj kan leda till stor utsatthet och isolering. Regeringen bör därför ge i uppdrag till Länsstyrelsen i Östergötlands län att utreda hur samhällets stöd till personer som har brutit med sina familjer på grund av hedersrelaterat våld och förtryck kan förbättras och hur stödet till redan befintliga verksamheter kan förstärkas.

En viktig del av det förebyggande och attitydpåverkande arbetet handlar om att stärka rösten hos dem som bär på egna erfarenheter av våld. Länsstyrelserna bör få i uppdrag att förmedla särskilda medel för att stödja unga som utsätts. I första hand bör dessa medel gå till unga kvinnors, men också unga mäns, egen organisering kring frågor om hedersrelaterat våld och mäns våld i övrigt. Regeringen bör därför utforma ett förtydligat uppdrag till Länsstyrelsen i Östergötlands län om särskilda medel till ungas egen organisering.

Vad jag nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

3. Insatser riktade till våldsutövare, punkt 3 (s)

av Ylva Johansson (s), Christer Engelhardt (s), Lars U Granberg (s), Lennart Axelsson (s), Catharina Bråkenhielm (s) och Per Svedberg (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ju379 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 62 och avslår motionerna 2008/09:So350 av Solveig Zander (c) och 2008/09:So443 av Anna König Jerlmyr (m).

Ställningstagande

Det finns många frivilliga krafter som arbetar för att öka tryggheten för kvinnor som utsatts för våld. Kvinno-, tjej- och brottsofferjourer gör ett oersättligt arbete för att ge stöd till kvinnor i kris. Genom sin lokala förankring kan de lätt nå kvinnor på plats. För att få en bestående förändring till stånd, måste dock även männen som misshandlar fångas upp.

Det är viktigt att agera förebyggande. Män som känner att de av någon anledning håller på att tappa kontrollen över sitt beteende ska kunna vända sig någonstans för att samtala om sig och sin situation för att bl.a. förebygga våldsanvändning. Därför är det viktigt att bygga upp samtalsmottagningar för män. Sådana bör på sikt finnas tillgängliga för män i hela landet. Vi menar att det är viktigt att regeringen verkar för detta.

Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Särskilda yttranden

1. Motioner som bereds förenklat, punkt 4 (s)

Ylva Johansson (s), Christer Engelhardt (s), Lars U Granberg (s), Lennart Axelsson (s), Catharina Bråkenhielm (s) och Per Svedberg (s) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. Då det gäller motionsförslagen hänvisar vi till tidigare ställningstaganden av Socialdemokraternas företrädare i motsvarande frågor i betänkandena 2007/08:SoU14 och 2007/08:JuSoU1. Vi vidhåller de synpunkter som framförts i det sammanhanget men avstår från att i förekommande fall på nytt ge uttryck för avvikande uppfattningar i en reservation.

2. Motioner som bereds förenklat, punkt 4 (v)

Elina Linna (v) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. Då det gäller motionsförslagen hänvisar jag till tidigare ställningstaganden av Vänsterpartiets företrädare i motsvarande frågor i betänkandena 2007/08:SoU14 och 2007/08:JuSoU1. Jag vidhåller de synpunkter som framförts i det sammanhanget men avstår från att i förekommande fall på nytt ge uttryck för avvikande uppfattningar i en reservation.

3. Motioner som bereds förenklat, punkt 4 (mp)

Thomas Nihlén (mp) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. Då det gäller motionsförslagen hänvisar jag till tidigare ställningstaganden av Miljöpartiets företrädare i motsvarande frågor i betänkandena 2007/08:SoU14 och 2007/08:JuSoU1. Jag vidhåller de synpunkter som framförts i det sammanhanget men avstår från att i förekommande fall på nytt ge uttryck för avvikande uppfattningar i en reservation.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008

2008/09:Ju253 av Carina Hägg (s):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av programverksamhet för våldsamma män även utanför kriminalvården.

2008/09:Ju377 av Mikael Cederbratt och Maria Plass (båda m):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av gällande lagstiftning i syfte att hjälpa och stödja dem som i dag befinner sig i ett äktenskap som faller in under kategorierna barnäktenskap och tvångsäktenskap.

2008/09:Ju379 av Mona Sahlin m.fl. (s):

62. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om samtalsmottagningar för män.
63. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stimulera socialtjänstens stöd för närstående.
64. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om särskilda mottagningar för våldtagna samt om att erbjuda drogtest.
67. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Sexualmedicinskt centrum.

2008/09:Ju430 av Monica Green m.fl. (s, mp, v):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att erbjuda behandling som riktar sig till potentiella förövare av sexualbrott mot barn.

2008/09:Ju444 av Josefin Brink m.fl. (v):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att länsstyrelsernas verksamhetsuppföljning, återrapporteringskrav och tillsynsansvar över kommunernas arbete mot mäns våld mot kvinnor bör skärpas.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en särskild tillsynsfunktion över kommunernas arbete mot mäns våld mot kvinnor på länsstyrelserna.

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att länsstyrelserna bör få i uppdrag att göra en samlad översyn av kommunernas möjligheter att erbjuda boenden till personer som utsatts för våld i nära relationer samt lägga fram förslag på lämpliga åtgärder.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det ska finnas enheter specialiserade på mäns våld och samkönat partnervåld inom samtliga berörda myndigheter med särskilt avsatta medel, särskilda policydokument, handlingsplaner och arbetsrutiner på samtliga berörda myndigheter samt att dessa enheter ska ha specifik kompetens om hedersrelaterat våld och om invandrade kvinnors särskilda erfarenheter i övrigt.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram riktlinjer för socialtjänstens arbete med mäns våld mot kvinnor, samkönat partnervåld och hedersrelaterat våld.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ge Länsstyrelsen i Östergötlands län i uppdrag att utreda hur samhällets stöd till personer som har brutit med sina familjer på grund av hedersrelaterat våld och förtryck kan förbättras och hur stödet till redan befintliga verksamheter kan förstärkas.
17. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag om skyddat boende för personer som utsatts för eller riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utforma ett förtydligt uppdrag till Länsstyrelsen i Östergötlands län om särskilda medel till ungas egen organisering kring frågor om hedersrelaterat våld och mäns våld i övrigt.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge Socialstyrelsen i uppdrag att i samarbete med SKL (Sveriges Kommuner och Landsting) ta fram och sprida befintlig kunskap om mäns våld mot äldre kvinnor.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram ett utbildningsmaterial om mäns våld mot äldre kvinnor för personalen i äldreomsorgen.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en utredning i syfte att se över hur situationen för våldsutsatta kvinnor med funktionshinder kan underlättas.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att missbrukande kvinnor utsatta för mäns våld ska erbjudas behandling i könsseparerade grupper.

26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda hur kvinnor som lever gömda utan uppehållstillstånd ska få nödvändigt stöd och skydd mot mäns våld.

2008/09:Ju467 av Désirée Pethrus Engström (kd):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kommuner ska ha handlingsplaner och beredskap för att hjälpa utsatta och hotade kvinnor.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ökade satsningar görs på landets kvinnojourer.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att våld mot äldre kvinnor uppmärksammas och motarbetas bl.a. genom kompetenshöjning hos personalen.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att våld mot kvinnor med funktionshinder uppmärksammas och motarbetas.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att erbjuda skyddat boende till alla kvinnor som söker hjälp för hedersrelaterat våld.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stödprogram utarbetas för kvinnor som faller offer för hedersrelaterat våld.

2008/09:Ju470 av Eva Olofsson m.fl. (v, fp, m, kd, c):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att erbjuda behandling som riktar sig till potentiella förövare av sexualbrott mot barn.

2008/09:So280 av Roland Bäckman (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av förbättrade kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck.

2008/09:So299 av Carina Hägg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet för kvinnor att efter ett jourboende i stället för hänvisning till kategoriboende får tillgång till en bostad inom hela beståndet.

2008/09:So343 av Tomas Tobé (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra en översyn av socialtjänstlagen och anpassa den efter barnens rätt till skydd.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ta fram en nationell handlingsplan mot hedersrelaterat förtryck.

2008/09:So350 av Solveig Zander (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en utredning i syfte att finna en behandlingsmetod för att ändra beteendet hos män som utövar våld mot kvinnor och barn.

2008/09:So366 av Stefan Tornberg och Anders Åkesson (båda c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder för bättre utbildning av yrkesgrupper som möter våldsutsatta kvinnor.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ta fram tillförlitlig nationell statistik över mäns våld mot kvinnor.

2008/09:So407 av Carina Ohlsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att utreda och följa upp dödsfall och skador som kvinnor med funktionsnedsättning råkat ut för.

2008/09:So443 av Anna König Jerlmyr (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en nationell telefonlinje samt inrättandet av frivilliga behandlingshem för potentiella sexualförbrytare.

2008/09:So488 av Maria Kornevik Jakobsson och Solveig Zander (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en utredning med uppgift att se över möjligheten att en statlig verksamhet bildas där operativ verksamhet, forskning och utveckling samt olika samhällsaktörer samlas under ett namn, Hedershuset.

2008/09:So553 av Désirée Pethrus Engström (kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stärka möjligheterna för misshandlade kvinnor som är fast i missbruk att få hjälp och stöd av speciellt anpassade kvinnojourer.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att uppvärdera socialtjänstens arbete så att den kan hjälpa barn i våldsutsatta hemmiljöer och starta stödverksamheter i kommunerna.

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för att kommuner startar mamma–barn-center för kvinnor som blir slagna i nära relationer och som är i ett begynnande missbruk.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att alla barn i familjer där våld förekommer ska erbjudas samtalsstöd på mamma–barn-center.

2008/09: MJ375 av Solveig Hellquist och Birgitta Ohlsson (båda fp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att uppmärksamma konsekvenserna för kvinnor och barn när djur far illa i misshandelsrelationer.

2008/09: A355 av Josefin Brink m.fl. (v):

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett handlingsprogram för hur homosexuella, bisexuella och transpersoner (HBT) som drabbas av partnervåld ska få relevant stöd och hjälp.

2008/09: A395 av Esabelle Dingizian m.fl. (mp):

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den nya formuleringen i socialtjänstlagen, 5 kap. 11 §, fortfarande är för vag och att lagen i detta hänseende bör skärpas till ett absolut ansvar för kommunerna i fråga om kvinnor utsatta för våld.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Socialstyrelsen även bör få ett särskilt uppdrag att ge kommunerna råd och anvisningar när det gäller våld i samkönade relationer.

BILAGA 2

Sammanställning av yrkanden som bereds förenklat

Motion	Motionärer	Yrkande
2008/09:Ju253	Carina Hägg (s)	6
2008/09:Ju377	Mikael Cederbratt och Maria Plass (m)	2
2008/09:Ju379	Mona Sahlin m.fl. (s)	63, 64 och 67
2008/09:Ju430	Monica Green m.fl. (s, mp, v)	2
2008/09:Ju444	Josefin Brink m.fl. (v)	5–7, 14, 23–26
2008/09:Ju467	Désirée Pethrus Engström (kd)	13–14
2008/09:Ju470	Eva Olofsson m.fl. (v, fp, m, kd, c)	2
2008/09:So280	Roland Bäckman (s)	
2008/09:So343	Tomas Tobé (m)	1 och 2
2008/09:So366	Stefan Tornberg och Anders Åkesson (c)	1 och 2
2008/09:So407	Carina Ohlsson (s)	
2008/09:So553	Désirée Pethrus Engström (kd)	2, 3, 6, och 7
2008/09:A355	Josefin Brink m.fl. (v)	10
2008/09:A395	Esabelle Dingizian m.fl. (mp)	14–15